

Magyar királyi erdélyi csendőrség

A mohácsi csatavesztés és II. Lajos király halála (1526) után az északi és a nyugati rész maradt meg mint Magyarország, a középső rész török hódoltság alá került, a keleti rész pedig mint erdélyi nagyfejedelemség élt tovább.

Igy Erdély földrajzi helyzeténél fogva is független politikát folytatott a török birodalom és a Magyar királyság között, mint a magyar nemzeti függetlenség, a hagyományok, a kultúra és a vallásszabadság őre.

Az 1699.-i karlócai békével visszakerült ugyan az országtesthez, de a Habsburg birodalom külön tartományként kezelte. 1848-ban a pesti ifjúság feliratának 12. pontja így szólt: "Úniót Erdéllyel". Ez meg is történt.

Az 1848-49-es szabadságharc leverése után felállított osztrák császári és királyi rendőr zsandárezredek Erdélybe is bevonultak. Míg Magyarországon ezeknek elsőrendű feladata a nemzeti megnyilatkozás üldözése és a politikai elnyomás volt, addig Erdélyben a rend helyreállítása után a zsandárok közbiztonsági szolgálatot végeztek. A természetes fogyatéket a lakosság nyelvét beszélő magyarokkal és oláhokkal egészítették ki.

Az 1867-es kiegyezés egyik föltételeként a magyarországi zsandárezredek kivonták az ország területéről, de az erdélyi ezred átszervezve a helyén maradt és szolgálatilag a m. kir. belügyminiszternek rendelték alá. A neve M. Kir. Erdélyi Csendőrség lett; katonai, személyi és fegyelmi ügyekben pedig a m. kir. honvédelmi miniszter alá került. A tollas kalapot megtartották, de az azon lévő osztrák gránátcimert a magyar középcimerrel cserélték föl. Szolgálati nyelve a magyar lett. Parancsnokának a király Török Ferenc honvéd őrnagyot, a 32. m. kir. honvédszászlóalj parancsnokát nevezte ki.

Amíg Magyarországon a pandúr rendszerrel kísérleteztek, azalatt Erdélyben ez a csendőrség kiforrott és kiváló közbiztonsági testületté alakult.

Az ország azonban nem felejtette el, hogy a zsandárságot annak idején a magyar nemzeti érzés elnyomására állították föl, ezért az országgyűlés úgy határozott, hogy új efységes közbiztonsági testületet kell alapítani az ország egész területére vonatkozóan, beleértve Erdélyt is. Ez meg is történt: a M. Kir. Erdélyi Csendőrséget 1881-ben átvette a Magyar Szentkorona Országaira illetékes M. Kir. Csendőrség.

Forrásmunkák:

Preszly Lóránd: *A M.Kir. Csendőrség története*, Budapest, Honvédelmi Sajtóvállalat 1920.

Antalffy Pál: *A m.kir. Csendőrség és Erdély*, tanulmány. Bajtársi Levél 1980/2. szám, Calgary.

Összeállította Dr. Kiss Gyula
m. kir. csendőrszázados